

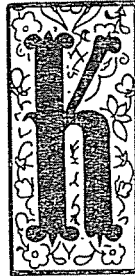
Saadet Asrından Çizgiler

Hazret-i Peygamber «s.a.v.» in takdir ettiği şair:

Ka'b B. Züheyr

Süleyman TULÜCÜ

(Konya Yük. İslâm Enst.
Öğrencisi

A'B b. Züheyr b. Ebi Sülmâ el-Müzenî. Meşhur şâir Züheyr b. Ebi Sülmâ'nın oğludur. Annesi, Kebşe bint Ammâr'dır (1). Muhadram (2) şâirlerden olan Ka'b, kardeşi Büceyr'den ve her ikisinin babası olan Züheyr de onlardan daha iyi şiir söylerdi. Ka'b'in Ukbe ve el-Avvâm adlı, şâir iki oğlu vardı (3).

Şâirin doğduğu tarih belli olmamakla beraber, ölüm tarihi de kesinlikle malûm değildir. Fakat oldukça yaşlı olarak öldüğü kabul edilmektedir. Diğer taraftan L. Şeyho'(Cheikho)ya göre, milâdî 662 yılında vefat etmiştir (4).

Ka'b, hicretin 9. senesinde müslüman olmuştur (5). Ağabeyi Büceyr, İslâmiyeti kabul edince ebeveyni buna çok üzülürler; ve Ka'b kardeşine o kadar kızdı (6) ki Hazret-i Peygamber (s.a.v.) aleyhine hiciviyeler tertip etti. Hicretin 9. yılında Arabistan'ın büyük kısmı, Müzeyne'liler de dahil olmak üzere Hazret-i Peygamber'(s.a.v.)i tasdik ettiler. Müzeyne'lilerin aralarından attığı Ka'b gizlice Medîne'ye geldi, İslâmiyeti kabul etti ve Hazret-i Muhammed'(s.a.v.)i methetmek için tertip ettiği bir şiiri oku-

(1) Ebü'l-Ferec el-İsbahânî, Kitabü'l-Egânî, c. XV, s. 140, eş-Sinkâtî neşri, Mısır 1323.

(2) Lügatçılara göre, — Sahabî olsun, olmasın — yarı ömrünü Câhiliyye'de, diğer yarısını müslüman olarak geçirmiş kimseye Muhadram denmektedir. Lebîd Ka'b b. Züheyr, Hassân b. Sâbit, Nâbîga el-Ca'dî, şu'arâ-yı Muhadramîn'dendir. Bk. Zeynüddîn Ahmed ez-Zebîdî, Tecrid-i Sarîh, (Ahmed Naîm tarafından yazılan mukaddime kısmı) c. I, s. 33, Ahmed Naîm terc., Ankara 1957.

(3) İbrahim el-Bâcûrî, Hâşiye Alâ Metni Bânet Su'âd, s. 3, Mısır 1286. Ka'b ve kasîdesi hakkında geniş bilgi için bk. Abdullah b. Hişâm el-Ensârî, Şerhu Kasideti Bânet Su'âd, ss. 2 v.d., Mısır 1307; el-Cümahî, Tabakatü's-Şu'arâ, ss. 20-26; J. Hell neşri, Leiden 1916.

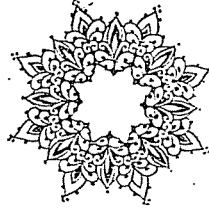
(4) L. Şeyho, Mecâni'l-Edeb, c. VI, s. 290, Beyrut 1913.

(5) el-Makrîzî, İmtâ'u'l-Esmâ, c. I, s. 494, Kahire 1941. M. Hamîdullah'ın İslâm Peygamberi (bk. c. I, s. 293, İstanbul 1966) adlı eserinden naklen.

(6) Ahmed el-İskenderî ve Mustafa İnânî, el-Vasît, s. 152, Mısır (tarihsiz).

du (7). Bu şiir, «Bânet Su'âd» (Su'âd uzaklaştı) diye başlıyordu. Ka'b'ın bu şiiri, âdet üzere sevgilisi Su'âd'ın ayrılığından duyduğu teessürünü, kalbinin elemlerini ifade ile başlar. Sevgilisinin güzelliğini, tatlı ve ince sesini, parlak çehresini, semavî tebessümünü metheder. Bu girişten sonra asıl maksada gelir, sözü Hazret-i Peygamber'(s.a.v.)e getirir, O'nu methederken belâğatın şahikasına çıkar: «Resûlullah'ın bana vaidde bulunduğunu duydum. Ondan zaten af umulur.» diyerek af diler. Sonra şâir: «Peygamber dünyayı tenvir eden bir meş'aledir, ışık saçarak etrafı nurlandıran bir nurdur, şerri kesip atmâk için Allah'ın çekilmiş bir kılıcıdır.» beytini söyleyince, bu, Hazret-i Peygamber'(s.a.v.)in hoşuna gitmiş ve yanında şâire verecek başka bir atıya bulunmadığından, hemen sırtından hırkasını çıkararak onu hediye etmiştir. Bundan dolayı bu kasıdeye Kasıde-i Bürde denir (8).

rizi'nin diğer bir rivayetine göre Ka'b, Hazret-i Peygamber'(s.a.v.)le kardeş çocuğu olan Ümmü Hânî bint Ebî Tâlib aleyhinde bir şiir tertip etmiş, Hazret-i Peygamber (s.a.v.) de şâiri kanun dışı ilân etmişti. Bilâhare onu affetti, zirâ, İslâm'da ihtida eden bir şahsın eski günahları nazarı itibare alınmaz (12).

Orta çağ Fransa'sında olduğu gibi eski Arabistan'da da, şâir ve ozanlara câize yerine hil'at verilmesi hiç de nadir değildi. Bu hediye Ka'b'ın yanında o kadar kıymetli idi ki, bir müddet sonra halife Mu'aviye kendisine bu hil'at için 10.000 dirhem teklif ettiği halde vermedi. Ancak onun ölümünden sonra, halife bu şerefli elbiseyi kendinin mirasçılarından satın alabildi (9). O zamandan beri mukaddes emanetlerin en mühimlerinden biri olarak, hükümdarların hazinelerinde, evvelâ Şam'da, sonra da, milâdî 1258 de Moğollar tarafından zaptı sırasında yangında yanmıca kade Bağdad'da muhafaza edildi (10).

Kasıde-i Bürde'nin 20 kadar şerhi yapılmıştır (11) ve bütün İslâm dillerine tercüme edilmiştir. Ka'b'ın şiirlerinin bir antolojisi 1950 de Cracovie'(Polonya)'de neşrolunmuştur; burada İslâm'dan önceki Medîne harplerinde Müzeyne'lilerin iştirak ettiğine dair imâlar vardır. el-Mak-

(9) İbn Kuteybe, Muaviye'nin, bu hil'atı 20.000 dirheme satın aldığı kaydediyor. Bk. Kitâbü's-Şi'r ve's-Şi'arâ, s. 34, Mısır 1322.

(10) C. Brockelmann, İslâm Milletleri ve Devletleri Tarihi, s. 30, Neş'et Çağatay terc., Ankara 1964.

(11) Bu şerhler hakkında bk. Kâtib Çelebi, Keşfü'z-Zünûn, c. II, s. 1329-1330, Şerefeddin Yalıtıkaya ve Rifat Bilge neşri, İstanbul 1362/1943; René Basset, Ka'b b. Züheyr mad., İA., c. VI, s. 5.

(12) M. Hamîdullah, İslâm Peygamberi, c. I, s. 293.

(7) M. Hamîdullah, Le Prophète de l'İslam, Paris 1378/1959. Türkçe terc. İslâm Peygamberi, c. I, s. 293, M. Said Mutlu, İstanbul 1385/1966; İbn Hişâm, Sîre, c. III, ss. 33 v.d. Mısır 1295; İbnü'l-Esir, Üsdü'l-Gâbe, c. IV, ss. 240-241, Mısır 1286; İbn Reşik, el-Umde, c. I, ss. 23-24, Mısır 1383/1963; Ahmed Cevdet Paşa, Kasas-ı Enbiyâ ve Tevârih-i Hu-lefâ, c. I, s. 220, İstanbul 1386/1966.

(8) Ali Himmət Berki - Osman Keskiöğlü, Hazret-i Muhammed ve Hayatı, ss. 348-349, Ankara 1966; Clément Huart, Arap ve Arap Dilinde İslâm Edebiyatı, s. 64, Cemal Sezgin terc., İstanbul 1944. Ka'b'ın Kasıde-i Bürde veya Kasıde-i Bânet Su'âd diye anılan bu kasidesi, Türkçeye başarılı bir şekilde, M. Nuri Gencosman tarafından tercüme edilmiştir. Bk. Kasıde-i Bürde, Tercüme Dergisi, sayı: 75-76 (Temmuz-Aralık), ss. 90-97, Ankara 1961.